

Zápisnica
z 5. pracovného zasadnutia III. komory Snemu SAV zo dňa 12. 7. 2011

Prítomní: (podľa abecedného zoznamu organizácií): K. Kollár, M. Zavacká, P. Staněk, I. Valentová, M. Piscová, S. Konečný, Z. Bartošová, D. Podmaková, M. Vrzgulová, D. Magdolen, M. Pekník, T. Horváth, R. Gáfrík, Z. Magurová, G. Bianchi, A. Jakubičková, J. Klačka, E. Markovič

Ospravedlnení: M. Soják, T. Kluvánková-Oravská, P. Žeňuch, L. Adamová, H. Urbancová, M. Brňák

Hostia: členovia P SAV za III. OV SAV – J. Bakoš, Ľ. Falťan, M. Morovics, E. Nemcová (zástupkyňa Prognostického ústavu SAV bez práva hlasovať)

Miesto a čas konania: Malé Kongresové centrum VEDY, vydavateľstva SAV, Štefánikova ul. č. 3, Bratislava, 14.00 hod.

Program:

- 1. Otvorenie, schválenie programu**
- 2. Diskusia s prítomnými členmi P SAV za 3.OV k dokumentom *Vzdelanostná ekonomika na Slovensku – Minerva 2.0 a Aktualizácia dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (Stratégia Fénix)*.**
- 3. Uznesenia**
- 4. Záver**

Ad 1:

Rokovanie otvorila a viedla predsedníčka III. komory Snemu SAV D. Podmaková. Prítomní schválili navrhovaný program rokovania.

Ad 2:

Z. Magurová oboznámila prítomných s vybranými právnymi problémami, vyplývajúcimi z dokumentov predložených do diskusie. Oba materiály prinášajú odlišnú predstavu o právnickej osobe, na ktorú by sa mala akadémia prípadne transformovať. Kým Fénix predpokladá vedeckovýskumnú inštitúciu a odkazuje na príklad ČR, čo by znamenalo potrebu vytvorenia novej formy právnickej osoby, Minerva hovorí o verejnoprávnej inštitúcii (v SR majú verejnoprávne inštitúcie rôzne podoby – napr. vysoké školy, Sociálna poisťovňa, Rozhlas a televízia Slovenska). Otázna je aj úroveň, na ktorej by nadobúdali organizácie právnu subjektivitu, fakulty ju nemajú, len univerzita, resp. VŠ. V prípade rôznych variantov zmien nie je stále vyhodnotený ich dopad na financovanie spoločenských a humanitných vied.

D. Podmaková oboznámila komoru s listom predsedu SAV z 11. 07. 2011, ktorým reagoval na požiadavku III. komory z 15. 6. 2011 na zoznámenie sa s vecným zámerom a časovým harmonogramom transformácie (obsah listu je v zápisnici z výboru snemu č. 41 z 11. 7. 2011) a požiadala o slovo člena pracovnej skupiny pre transformáciu SAV, podpredsedu SAV pre III. OV SAV Ľ. Falťana, ako aj ďalších zástupcov P SAV.

Ľ. Falťan uviedol, že v doterajšej praxi sa pripomienky spoločenskovedných ústavov presadzovali do spoločných materiálov P SAV pomerne málo. Informoval, že do materiálu P SAV o pripomienkach k Minerve 2.0, ktoré P SAV prerokovalo 30. 6. 2011, sa nedostali návrhy,

pripomienky III. OV SAV. Súčasne vyjadril poďakovanie Sociologickému ústavu SAV za zaslané odborné pripomienky k oboj materiálom P SAV.

M. Morovics na požiadavku D. Podmakovej informovať komoru o bližšej špecifikácii pripomienok III. OV SAV, sa obšírnejšie venoval konkrétnym prípadom ich ne/zapracovania do výstupov P SAV. Konštatoval, že v oboj materiálloch (Fénix a Minerva 2.0) chýba hlbšia ekonomická a politická analýza, sú vzájomne neprepojené a miestami aj rozporné, existuje rad výhrad k použitým formuláciám („eliminácia“ niektorých ústavov, nedefinovaná „zásadná reforma“, „fungovanie akadémie je problematické“, „chúlostivosť financovania“ a podobne). Tento druh námietok sa odrazil i v spoločnom materiáli, ktorý spracoval dr. J. Koppel. Neprešli doň výhrady voči prílišne ekonomistickej formulácii Minervy 2.0 a stále tiež nedostatočne prezentuje prítomnosť spoločenských a humanitných vied a ich príspevok. Vyjadril nespokojnosť s tým, že Minerva sa už zmieňuje o transformácii SAV ako o hotovej záležitosti.

J. Bakoš hovoril o priebehu a výsledkoch tvorby spoločných materiálloch P SAV. Upozornil na formulácie programu Minerva 2.0, ktorá od spoločenských vedeckých ústavov vyžaduje buď priamy benefit spoločnosti, alebo účasť na terciárnom vzdelávaní – čo vzhľadom na súčasnú právnu úpravu nie vždy závisí od schopností ústavov, ale od existencie a ochoty univerzitných partnerských inštitúcií.

L. Falt'an pripomenul, že znalostná ekonomika je len súčasťou znalostnej spoločnosti, podobne ako znalostná správa vecí verejných atď. Na „znalostnú spoločnosť“ odkazujú viaceré dokumenty (Dunajská stratégia a pod.). Taktiež upozornil na skutočnosť, že z univerzít zaznieva nepodložená obava ohľadom snahy akadémie monopolizovať tretí stupeň vzdelávania.

M. Morovics vysvetľuje túto fámu ako reakciu na reálne sľuby návratu práva školiť PhD. na SAV nezávisle od VŠ.

M. Piscová hovorila o optimalizácii spôsobov, ktorými (v ktorom štádiu a ako) možno pripomienkovať rozpracované materiály III. OV SAV, resp. P SAV. Ak sa k nim ústavy dostávajú neskoro, pripomienky sa akceptujú a dodatočne zapracúvajú ťažko – na druhej strane rozosielenie nehotových materiálloch má tiež pochopiteľné úskalia. Zatiaľ tak stále chýba dostatočná spätná väzba medzi III. komorou snemu a vedením III. OV SAV.

G. Bianchi upozornil na historické príklady snáh o vylepšovanie takých konceptov, ktoré boli už z princípu pomýlené a varoval pred vágnym či dvojitém výkladom formulácií v predkladaných dokumentoch. Vyzval na hľadanie možností presvedčiť MŠVVaŠ SR, že SAV je minimálne tak kvalifikovaná školiť PhD. ako univerzity. Vyzval tiež na hľadanie spôsobov, ako vyjadriť samozrejmosť potreby regionálne špecifických výskumov (ktorých výsledky sú menej prenosné do medzinárodného prostredia).

L. Falt'an v reakcii na otázku o práci pracovnej skupiny pre proces transformácie SAV potvrdil, že sa dosiaľ stretla len raz, a k dispozícii má zatiaľ len pracovné, neprerokované materiály, ktoré podľa prísľubu budú v ďalšom procese dostupné snemu.

J. Bakoš potvrdil snahu P SAV o hľadanie možností právnej konzultácie transformačných materiálloch. Súčasne upozornil, že kým SAV hovorí o transformácii za istých podmienok a hľadá k nej cestu, Minerva 2.0 o nej hovorí ako o hotovej veci, a to nátlakovo (podobne vyššie hovoril aj M. Morovics).

M. Pekník vyzval vrátiť sa k rozboru vzájomných predstáv, ako by sa mala SAV transformovať – pripomenul starší nápad združovania ústavov do „skupín“, ktorého ďalší osud je nejasný.

Z. Magurová obrátila pozornosť na snahu P SAV o právnické konzultácie a upozornila, že v momente začiatku konzultácií s právnickou kanceláriou už treba na úrovni P SAV mať jasný model, aby bolo možné formulovať zámer, zadanie.

P. Staněk v komentári k Minerve 2.0 upozornil na jej finančné pozadie (na budúci rok už akceptovaný úbytok 12% financií a hrozba ďalšieho šetrenia, ohrozenie rozpočtovej kapitoly SAV, tlak na vytvorenie jediného spoločenskovedného ústavu a i.), pripomenul osud Minervy 1 (nefinancovaná) a oboznámil komoru s termínmi, v ktorých sa materiály týkajúce sa SAV budú predkladať vláde a parlamentu (15. 10. 2011 predkladá vláda do parlamentu rozpočet na rok 2012). Vyzval na prezentáciu problematiky na pripravovanej konferencii Veda a spoločnosť (posledná dekáda októbra 2011).

D. Podmaková opäť pripomenula diskusiu v rámci jarného otvoreného zasadnutia Učenej spoločnosti SAV, kde jedným z bodov programu bola prezentácia splnomocnenca vlády pre vedomostnú ekonomiku na tému Ako ďalej s vedomostnou ekonomikou. Martin Bruncko v úvode identifikoval tri navzájom prepojené oblasti, ktoré tvoria ekosystém vedomostnej ekonomiky – vzdelávanie, veda a výskum, a podnikanie, z ktorých vychádza aj pripravovaný vládny program Minerva 2.0, uprednostňujúci veľké projekty aj s veľkým finančným vkladom a aj návratom.

K. Kollár sa vrátil k predošlým snahám likvidovať či ovládnuť SAV (zníženie financovania o 50% za vlády J. Černogurského, matičná snaha prevziať spoločenskovedné ústavy), a stratégiám, ktoré ju pomohli zachovať.

Z. Bartošová žiadala podrobnejšie správy o zložení a rokovaní pracovnej skupiny pre transformáciu SAV, harmonogram jej práce atď., ktoré by napomohli spolupráci zo strany ústavov a jednotlivcov (možnosť včas komentovať, pripomienkovať). Ľ. Falťan prisľúbil následné informovanie o budúcom stretnutí skupiny a zároveň informoval o svojich aktivitách na medzinárodných akademických rokovaniach, a pripomenul nedávny protest ôsmich nemeckých akademií voči radikálnemu zníženiu financovania.

M. Pekník potvrdil ochotu a pripravenosť pre spoluprácu zo strany riaditeľov organizácii III. OV SAV, navrhol spoločné rokovanie.

G. Bianchi navrhol uznesenie o výzve smerovanej P SAV nahradiť optiku znalostnej ekonomiky optikou znalostnej spoločnosti, keďže poznanie, výskum a veda sú základným atribútom bytia homo sapiens, pričom ekonomika je len jedným z jeho atribútov.

D. Magdolen sa dopytoval na podiel nákladov na III. OV SAV z celkového rozpočtu akadémie. G. Bianchi dodal čiastkové údaje: k 1989 to bolo cca 30%, v polovici 90. rokov prudko klesal, teraz cca 12%.

T. Horváth upozornil, že samotná Minerva 2.0 nijako nedefinuje vedu, (čo o. i. umožňuje skĺzavanie do anglosaského prekladu vedy ako 'science', a posilňuje pozíciu prírodných vied v neprospech spoločenských vied).

P. Staněk podporil potrebu spoločného postupu vedných odborov naprieč oddeleniami a navrhol k tejto téme zvolať konferenciu v rámci SAV (riaditelia, Snem SAV, P SAV). Pri tejto príležitosti viacerí členovia navrhli na najbližšie stretnutie III. komory pozvať členov P SAV, aby na stretnutí odzneli najkompetentnejšie informácie o súčasnom stave prípravy transformácie SAV, ktorá má byť podľa oficiálnych materiálov vlády SR súčasťou nových dokumentov podpory financovania vedy a techniky v SR. Ideálny by bol model úvodných vstupov tých zástupcov, ktorým táto agenda v P SAV prisľúcha a ktorí zastupujú (P) SAV na oficiálnych rokovaniach s predstaviteľmi decíznej sféry. Členovia komory navrhli pozvať aj riaditeľov organizácií prislúchajúcich pod III. OV SAV. Termín stretnutia prispôbiť zasadnutiu P SAV, aby mohlo prísť čo najviac zástupcov P SAV.

M. Zavacká upozornila na čiastkovo klamný efekt vzájomných interných porád – energiu treba venovať aj prezentácii SAV navonok. Webové stránky SAV posilňujú mylnú predstavu vysokého vekového priemeru a zobrazujú mladých ľudí výlučne vo formálnom prostredí v ďakovacej póze, v prítomnosti vedenia či dokonca politikov (laudatia, preberanie cien a pod.). Otázkou je tiež, kde je kvalitná prezentácia (aj sebareprezentácia) mladých vedcov, ktorým ide o miesta a ako sa prezentuje ich kompatibilita s medzinárodným výskumom?

K. Kollár navrhol uznesenie žiadať prizývanie člena výboru Snemu na rokovania III. OV P SAV, tak ako je zvykom v I. a II. OV SAV, a to za účelom lepšej informovanosti zástupcov výkonného a samosprávneho orgánu SAV. Napriek požiadavke výboru snemu z roku 2009, III. OV SAV na porady nepozývalo zástupcu za III. komoru, ktorého nominoval Výbor snemu SAV.

Opakovane zazneli požiadavky skvalitniť informačný tok zo strany P SAV (rokovania s MF SR a pod. – D. Podmaková, Ľ. Falťan, M. Pekník).

Ad 3 : Uznesenia

- **III. komora Snemu SAV sa dohodla na zvolaní pracovného stretnutia III. komory Snemu SAV s riaditeľmi organizácií III. OV SAV, na ktoré pozýva Výbor Snemu SAV a Predsedníctvo SAV.**

Téma: Obsahové, finančné a transformačné smerovanie SAV

Termín: **3. 8. 2011 o 13.00** v Malom Kongresovom centre VEDY, vydavateľstva SAV na Štefánikovej 3. Uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.

- **III. komora Snemu SAV dôrazne žiada Predsedníctvo SAV aby v procese prípravy transformácie vedy v SR, ale aj so zreteľom na pripravovanú transformáciu SAV, dôsledne zastávalo prístup preferujúci optiku znalostnej spoločnosti pred obmedzovaním sa na znalostnú ekonomiku, príznačným pre súčasnú politickú realitu. Poznanie, výskum a veda sú nielen nástrojom ekonomického rozvoja, ale v prvom rade sú základným atribútom ľudského bytia v kontínuu vývoja civilizácií, kultúr a spoločnosti – v tomto prípade Slovenskej republiky.**

Uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.

- **III. komora Snemu SAV žiada podpredsedu SAV Ľ. Falťana, aby III. OV SAV pravidelne pozývalo PhDr. M. Vrzgulovú, CSc. zástupkyňu III. komory a členku Výboru Snemu SAV na pracovné rokovania III. OV SAV.** Uznesenie bolo prijaté jednomyseľne.

Ad 4 :

Predsedníčka III. komory Snemu SAV uzavrela rokovanie poďakovaním prizvaným hosťom i členom komory za aktívnu účasť.

Zapísala: M. Zavacká

Overil: J. Klačka

V Bratislave 19.07. 2011

Schválila:

Dagmar Podmaková
predsedníčka III. komory Snemu SAV